

Christophe Farnarier: “Totes les dones del camp han estat aquí generacions i generacions aguantant amb una discreció total”

01

Christophe Farnarier és fotògraf i director de cinema. El 2008 va encetar una trilogia de documentals a l'entorn de la vida rural d'unes comarques gironines. El primer va ser *El somni*, en què acompanyava en Pipa, un pastor, en la seva darrera transhumància. Després va venir *La primavera*, estrenada el 2013 i en què observava la vida d'una dona de pagès seguint els seus passos a la cuina, a l'hort, als corrals i en el seu entorn social i laboral. Ambdues han tingut molt bona rebuda de la crítica i són una aproximació personal a un món i a una manera de fer que s'acaba.

TEXT: REDACCIÓ.

Christophe Farnarier ens rep a casa seva, Cal Petit, al llogarret de Corts, a prop de Banyoles. Una casa típica, feta amb pedra de travertí, la que s'escau a la zona, amb la llar de foc encesa i amb un bon sofà per conversar sobre els seus dos darrers treballs cinematogràfics. En Christophe parla suaument, darrere d'una mirada profunda i compromesa, amb un lleuger deix afrancesat que en rebel·la l'origen, però sota una expressió correctíssima de qui s'ha volgut interessar pel país i la cultura on ha immigrat.

Com arriba una persona nascuda a Marsella, d'entorn urbà, a interessar-se per la vida a pagès al Pirineu català?

Si no m'hagués casat amb l'Àngels, no seria aquí, a Corts. Però també haig de dir que la meua família per part de mare ve de la Provença propera als Alps i quan anava a passar els estius als Prealps i veia passar la transhumància, m'encantava. Als anys 60 ja es feia poc,

ja estava desapareixent aquesta pràctica i aquí he tingut l'oportunitat d'endinsar-m'hi.

Què volies explicar a *El somni* i a *La primavera*?

Moltes coses. Jo he descobert la pagesia aquí i m'ha resultat molt interessant, malgrat que... està fatal, per dir-ho en una paraula. M'adonava que encara es podia fer la transhumància però ho veia com un món crepuscular, que amb un peu mantenia les tradicions i amb l'altre ja se situava al món d'ara.

Estem perdent una cultura vinculada a activitats que s'han dut a terme durant quatre mil anys sense parar, i de cop i volta s'han aturat. S'ha acabat. Així, de sobte. És molt violent! Són activitats que han marcat molt la manera de viure, la manera de fer, l'economia... El cinema és un mitjà de transmissió i crec que l'hem d'aprofitar per reenganxar-nos d'alguna manera. Quedar-se de braços plegats sap greu.

Els dos documentals mantenen unes certes característiques.

La manera com expliquem les coses és tan important com el tema o més. Als meus documentals hi ha uns paràmetres: no hi ha música il·lustrativa, no hi ha veu en off –no he pas d'explicar res, són els personatges que han de mostrar què fan i com viuen–, és un cinema contemplatiu, el so i la imatge es prenen en directe, i no com els documentals a l'ús, amb moltes entrevistes. A *El somni*, segons el terra que trepitja el ramat tens un so o un altre, a *La primavera*, cada feina té un so, té un ambient al seu voltant. Intentem entrar en una simfonia de sons reals. Són films on tot té un propòsit estètic, no són explicatius o didàctics sobre un tema, és un altre tipus de documental: el nom dels personatges gairebé no surt, no sé sap per on passa en Pipa fent la transhumància... però no es tracta d'això, es tracta de fer un viatge sensorial-espai-temporal amb els personatges. Es busca una veritat interior.

01. Christophe Farnier en un moment del rodatge del nou projecte. *Àngela-Claire Farnier.*

02. El director de cinema a l'entrada de casa seva, a Corts. *Alba Gros.*

És evident que tenen un mateix estil i les dues pel·lícules se situen en el món rural, però alhora respiren molt diferent, per dir-ho d'alguna manera.

Clarament una pel·lícula és sobre un personatge masculí i l'altra, sobre un de femení. Són una mica com el yin-yang, oposats i complementaris. A *El somni*, la transhumància és un viatge, una travessia a través del paisatge: fa la pujada a la primavera quan tot és verd i torna a la tardor, quan els arbres ja perden la fulla i els tons són molt diferents. La primavera, en canvi, és el món de la masia, del treball de la dona, que trobo que és poc valorat en general; el món de la seva protagonista està molt localitzat geogràficament. D'altra banda, el Pipa, el pastor, l'agafem en el moment que surt de casa, cantant les mateixes cançons de sempre transmises oralment. Està content, és expressiu, no et cal dir-li gran cosa perquè t'expliqui, reivindiqui l'ofici dels pastors i critiqui els governants que no entenen que les muntanyes no es van fer per a les vaques o per als pastors elèctrics (vaillets). La Carme passa la major part del documental a casa, i no para de treballar. La manera de filmar-la és diferent perquè volia entrar en el seu dia a dia i que la gent veiés què fa i com viu la seva vida.

El que veiem a *La primavera* és una dona de pagès que brega amb el bestiar, s'ocupa de l'hort, de la cuina, i encara troba temps de sortir a treballar en un restaurant.

En qualsevol masia amb dones treballant trobaries si fa o no fa el mateix. Ni es planteja la seva feina, la seva feina és heretada de generacions en generacions. No està en un consell d'administració, no pren decisions importants, però sí que simbolitza un tipus d'economia i és una persona íntegra. Crec que ella no jutja la seva vida, suposo que té el que voldria i viu el dia a dia: si una ovella ha parit, si s'ha de fer el dinar o preparar

El somni.

Estrenada el 2008. Presentada a Catalunya, Nova Caledònia, el Canadà, Alemanya, Anglaterra, Bèlgica, Itàlia i països de l'Amèrica del Sud, ja sigui en festivals de cinema o bé a través de l'Institut Cervantes, que la va escollir juntament amb tres més per fer-la córrer arreu del món.

La primavera.

Estrenada el 2013. Presentada a Catalunya, al festival Documenta Madrid, al Festival de Màlaga de cinema espanyol i a Holanda, on va ser molt ben rebuda al festival de documentals d'Amsterdam.

la carn del porc... Hi ha qui ha dit "pobra dona", però és que és així: ella no mana a casa seva. El documental podria ser una mirada crítica, però no es tractava de fer un documental amb reivindicacions feministes, i de fet ja t'adones que la treus a ella i cau la granja, la família, l'economia de la casa... és com totes les dones del camp: han estat aquí generacions i generacions aguantant amb una discreció total. És dura la seva feina, però la superen.

I de fet, una de les coses que criden l'atenció a *La primavera* és que la protagonista està molt present, viu la feina diària d'una manera intensa.

Sí, i avui dia no ho valorem, el treball és poc valorat. Amb la Carme cada gest compta, està superconcentrada amb el que fa, dignifica qualsevol tasca: hi ha un moment que està escombrant al restaurant i segur que no s'està deixant res, no pica les cadires, no mira enlloc més. Filmant com treballa estàs destacant una manera de fer les coses que jo veig com si es tractés d'un ballet. Són gestos preciosos, no és un gest industrial, cada gest és artesanal en el fons. Persones com la Carme i el Pipa em donen fe en l'ésser humà, en la seva capacitat de ser digne, noble, de viure amb

intensitat... La societat té els pagesos a baix de tot i jo els poso molt més amunt.

A La primavera el cicle de la vida hi és present d'una manera força constant, amb la matança del porc, el sacrifici del pollastre, l'alletament del cabrit...

Sí, La primavera tracta més aquesta línia entre la vida i la mort. La mort era molt present en la vida quotidiana de la gent a pagès i era viscuda d'una manera més natural, no com ara que la gent és hipòcrita: compra carn i no es pregunta ni vol saber què ha passat. M'agrada molt la naturalitat amb què la Carme mata el pollastre, ho fa amb molt d'afecte, acompanyant-lo fins al darrer moment.

La mort era molt present en la vida quotidiana de la gent a pagès i era viscuda d'una manera més natural, no com ara que la gent és hipòcrita

No ho veig com un fet violent, sinó com un cicle que no para mai. He estat en moltes matances i et cal cridar el porc –que pot tenir nom fins i tot–, fer-lo sortir de la cort, aguantar-lo... la violència hi és, però alhora la gent s'ho pren amb molt valor, amb molta cura perquè és menjar per a tota una família. No ens podem amagar i pensar que la carn creix a sota del plàstic.

Ara hi ha gent jove que es torna a interessar per una vida a pagès autònoma, molt autosuficient. Creus que una part d'aquesta tradició es pot recuperar per a les generacions que ara s'hi interessin?

Sí, hem d'intentar reenganxar-nos amb les nostres arrels. Són activitats que han marcat molt l'economia, les maneres de fer... però el sistema d'abans està acabat. Jo ho veig en la meva germana, que ha recuperat les terres familiars i està tornant a fer un treball agrícola –fa humus a la provençana amb cigrons ecològics–. Entremig hi ha hagut el buit d'un parell de generacions i el context, la manera de fer és molt diferent. El Pipa, el pastor, ho diu ben clar: ara cap noi faria

aquesta feina perquè no hi hauria cap dona que el volgués. Però el xicot que acompanya el Pipa durant la transhumància té una nòvia. Ella també és pastora, no podria ser una noia que fos botiguera a Olot, per exemple. Si fos així haurien acabat anant tots dos a la ciutat.

El mateix Pipa fa tota una reflexió sobre com ha canviat el seu món. Què en penses?

Sí, hi ha un moment de la pel·lícula, quan el Pipa passa dos mesos de l'estiu en un refugi de muntanya, que expressa les seves reflexions. És crític, té opinió política, es fica amb la globalització, amb les ajudes europees, amb la normativització... la norma i els papers els tenen atabalats i no sé què han aconseguit atabalant-los d'aquesta manera, potser que pleguin i que només un de sol tingui les ovelles de tota la comarca; en definitiva industrialitzar la ramaderia. En Pipa és un gran observador de la naturalesa i ell ja feia anys que s'havia anat fixant en les alteracions que ens ha dut el canvi climàtic. Perquè ara tothom en parla, però la saviesa del Pipa ja havia analitzat les transformacions anys abans.

Has acabat la filmació de l'última pel·lícula de la trilogia. Ens en pots fer cinc cèntims?

Sí, n'estem acabant el muntatge. És una barreja de ficció i documental. S'inspira en una història real d'un pagès andalús que va desaparèixer quinze anys al bosc i també de l'experiència d'un filòsof americà que es va construir una cabana i també va viure dos anys al bosc amb autonomia total. A partir d'això hem inventat un personatge que viu enmig de la natura. De fet, la natura és la segona protagonista de les meves pel·lícules. Hem filmat als Pirineus, a la Garrotxa i una mica a França. ✿

Vine a veure La primavera!

Passem el documental i l'autor ve a presentar-lo.

QUAN? Dimecres, 10 de juny.

A QUINA HORA? A les 19.30h de la tarda. Et va bé?

ON? A Manresa. Auditori de la Plana de l'Om, 1.

ENTRADA LLIURE.

Hortec som una cooperativa que produeix i distribueix fruites i verdures de conreu ecològic.

Treballem amb estima i dedicació perquè l'alimentació amb productes ecològics sigui una realitat per a tothom.

Si està interessat en oferir els nostres productes al seu establiment, contacti amb nosaltres i l'informarem.

Hortec
frutes i verdures de conreu ecològic